De Levende Natuur 6 (3):66-67 (1901)

in een zwakke oplossing van rietsuiker. Werd de plant in een oplossing van druivensuiker of van vruchtensuiker gekweekt, dan strekte de roode verkleuring zich ook uit tot de oude, voor de toevoeging van suiker gevormde bladen.

Hij onderzocht verder verwelkende bladeren van het herfstloof en vond, dat ze tijdens het rood worden meer suiker en minder zetmeel bevatten dan te voren. Overblijvende bladen verliezen hun roodachtige kleur bij de terugkeer van 't warme weer en worden weer groen.

Uit zijn proeven bleek: 1°. dat de roode kleurstof waarschijnlijk uit glucosiden (vruchtensuikerverbindingen), meestal van looizuurhoudende stoffen met suiker bestond; 2°. dat de hoofdmomenten bij de vorming zijn: zonneschijn en nachttemperatuur! de zonneschijn bevordert de assimilatie en de vorming van suiker en dientengevolge de ontwikkeling der roode kleurstof; de lage nachttemperatuur verhindert de omzetting van suiker in zetmeel.

Nu kon ik de samenstelling van anthocyaan, noch van looizure glycosiden vinden; ik meende echter, dat looizuur niets met cyaan te maken heeft, zoodat die suikeroplossingcultuur en de anthocyaangeschiedenis dan ook niet in onderling verband konden staan. Kan u hierover eenige opheldering geven?

Amsterdam. B.

Een mooi Vogeltje.

Gistermorgen in onze binnenduinen wandelende, ontdekte ik een vogeltje ter grootte van een vink, waarvan de helderwitte borst onmiddellijk in het oog viel. Het beestje bleek niet erg schuw te zijn, want ik kon het tot op een pas of zes naderen zonder dat het van den lagen eikentak, waarop het zich zat schoon te maken, afvloog. Nu ontdekte ik op den kop, vlak bij den snavel, een witte vlek, terwijl het op de vleugels een breede witte streep vertoonde, in de lengte der vleugels loopende.

Een tijdje sloeg ik het beestje gade en ging toen verder en was het vogeltje spoedig vergeten.

Vandaag zag ik echter weer zulke vogeltjes, twee in getal, waarschijnlijk mannetje en wijfje. Ze waren nu zeer moeilijk te naderen, schuw vlogen ze weg tusschen het lage eikenhout. Hun vliegen geleek veel op dat van een vink of van een kwikstaart; dezelfde groote bogen werden beschreven. Bij het vliegen zag ik dat de kleur bij den staart bruin werd, terwijl, zooals ik gisteren had gezien, kop en rug zwart waren. De grens der zwarte kleur op den kop liep in het verlengde van den snavel. Ik hoop dat ik het vogeltje nauwkeurig genoeg beschreven heb, om nu weten, hoe het beestje heet.

Den Haag. R.

Het is de zwart-grauwe vliegenvanger (zie voor illustratie *Wandelboekje* en *D. L. N.* III). Het wijfje is namelijk niet zoo mooi wit en zwartbont als 't mannetje. Ze broeden bij ons zelden. In dit voorjaar waren er ook in Amsterdam zeer veel, zelfs in mijn tuintje op de Rozengracht, midden in de huizen; het diertje ging kalm aan het muggenvangen; wip! van zijn takje, een boogje van een meter, dan er weer op. Maar toen de musschen hem in 't oog kregen was het groot kabaal en weg vloog het mooie bonte vogeltje. „'t Lijkt net een heel kleine ekster," hoorde ik een kindje zeggen, toen het, door mijn kijken in 't park, het diertje ook opmerkte.

Van alle kanten ontvangen wij berichten over den sterken trek van deze mooie vogeltjes. E. Hs.

Iets omtrent Carabus clathratus.

In 't begin van April langs den Amstelveenschen weg wandelend, had ik het geluk onder de wortels en in 't vermolmde hout van wilgen op een drassig stukje weiland, verscheidene zoowel mannelijke als vrouwelijke exemplaren van Carabus clathratus te vangen, die daar waarschijnlijk overwinterd hadden. Uit een vorigen jaargang van *De Levende Natuur* had ik vernomen, dat zoowel voedsel als levenswijze van dit fraaie insect vrijwel onbekend waren. Ik nam ze daarom mee naar huis en zette ze in een klein terrarium, waarin ik behalve verschillende planten en wat mos ook een ondiep bakje met water plaatste. Vervolgens zocht ik een flinke hoeveelheid wormen en liet ze in 't terrarium vrij. Weldra viel 't me op, dat er bij dag niets van de kevers te bespeuren was, maar zoodra was niet de duisternis gevallen of alle kevers scharrelden door 't terrarium rond dat 't een aard had, maar van 't vijvertje namen ze hoegenaamd geen notitie, daar ze 't veel te druk hadden om een weg ter ontsnapping te zoeken.

Eens op een middag in 't terrarium kijkend ('t was toen 10 dagen, dat ik ze had) zag ik dat enkele van de kevers, zeer tegen hun gewoonte, daar ze weinig bij dag te voorschijn komen, rondliepen en in 't bakje, dat alleen een laagje modder bevatte, aan 't snuffelen waren. Fluks haalde ik eenige wormen en legde die in 't bakje neer. Direct viel een wijfje er op aan en verslond 2 wormen, en toen ik haar daarna nog een jonge aardrups voorlegde, ging die als dessert naar binnen, alleen den kop liet ze leggen. Daarna scheen ze genoeg te hebben en kroop weer in den grond.

Nu vulde ik het bakje met water en wierp er eenige wormen in. Het was intusschen donker geworden en de kevers kwamen uit hun schuilplaatsen te voorschijn, scharrelden wat rond; toen zag ik voor 't eerst, dat enkele kevers bij 't water bleven staan en er zelfs een eindje inliepen. Een worm wilde uit 't water kruipen, maar op 'tzelfde oogenblik werd hij door een tor gegrepen en weggesleept. Ook de andere kevers gingen nu te water en haalden de wormen uit 't vijvertje, maar allen sleepten hun prooi op 't droge en verslonden hem daar.

Het blijkt nu dus: 1, dat C. clathratus voornamelijk een nachtdier is, en 2, dat wanneer de kevers op 't droge hun prooi ontmoeten, hem aangrijpen, maar ook niet schromen hem in 't water te vervolgen en zelfs daaruit te halen. Dat ze bij dag op buit uitgingen, daarvan zal de honger wel de oorzaak geweest zijn.

Op aanraden van den heer Heimans, die 't voeren met levende wormen onaangenaam vond, heb ik geprobeerd de kevers met stukjes rauw vleesch te voederen, en dit is gelukt, ze vallen er met graagte op aan. Ik legde 't vleesch in 't vijvertje, maar ze sleepten het aan wal en peuzelden het daar op. Als ze aan 't eten zijn kruipen ze niet voor 't lamplicht weg. C. granulatus en hortensis lusten ook graag vleesch, de eerste zag ik 't uit het water halen (het lag vlak bij den kant), en toen hij even zat te eten, kreeg hij visite van 5 exemplaren van C. clathratus.

Intusschen heb ik eens een middag op de vangplaats doorgebracht. Er lagen verscheidene vertrapte exemplaren op den weg, maar van 12 tot 4 uur dat ik daar was, heb ik niet één kever door 't gras zien scharrelen. Wel vond ik weer 7 exemplaren in vermolmde boomstronken. Bewezen schijnt het dus, dat C. Clathratus een nachtdier is.

N. B. Ik was met de bewoners van een boerderij, die vlak aan de vangplaats grenst, aan 't praten, en vernam, dat wanneer de vangplaats onder water staat, ze veel last hebben van deze kevers, die dan in huis komen loopen.

S. Leefmans.

Vogelbescherming in Nijmegen.

Wij ontvingen uit Nijmegen het verslag van de aldaar bestaande afdeeling der Nederlandsche Vereeniging tot Bescherming van dieren. Daarin komt over vogelbescherming het volgende voor:

Het bekende art. 109 van de Algemeene Politieverordening is aangevuld met het verbod om vogels te vangen, op „openbare wegen, voetpaden, openbare plantsoenen, gemeente-„begraafplaatsen, en in het algemeen op de voor den „openbaren dienst bestemde gronden".

Deze aanvulling is noodig gebleken, omdat de kantonrechter in het vangen van vogels op den openbaren weg geen overtreding van art. 109 heeft gezien; maar bovendien is deze aanvulling nog van belang, omdat daar nu ook voor geldt de inbeslagneming der gebruikte toestellen. Er is n.l. een liefhebberij, die ook in de verslagen van andere afdeelingen genoemd is, om musschen op straat te vangen met een soort toeslaanden klem, waar de vogels meestal met gebroken pootjes of vleugels uitkomen, welke liefhebberij alleen met vrucht tegen is te gaan, wanneer die klemmen in beslag te nemen zijn.

Bij het verkrijgen van een tweeden maatregel over vogelbescherming ondervonden wij — dank zij de hulp van enkele onzer buitenlandsche leden — den steun der „Kölner Thierschutzverein" en is door toedoen dier vereeniging verkregen dat in het „Regierungsbezirk Köln" het verkoopen en ten verkoop aanwezig hebben van gevangen vogels — ook al zijn die uit het buitenland ingevoerd — verboden is. Deze bepaling was reeds van kracht in de „Regierungsbezirken Aachen" en „Düsseldorff", terwijl met den „Regierungspräsident" te Münster onderhandelingen loopende zijn. Wanneer in het „Regierungsbezirk Münster" de bedoelde bepaling van kracht wordt, zal de Nederlandsch-Pruisische grens voor $^9/_{10}$ zijner lengte voor den uitvoer van in Neder-

De Levende Natuur 6 (3):66-67 (1901)

land weggevangen vogels zeer bemoeilijkt zijn. Dat er in Duitschland wel vraag naar gevangen vogels bestaat, die grootendeels uit Nederland ingevoerd worden, blijkt uit een adres van handelaars aan de kamer van koophandel te Keulen, met verzoek van den „Regierungspräsident" opheffing der aangehaalde verbodsbepalingen te verkrijgen, aan welk verzoek echter niet door de kamer van koophandel is voldaan.

Wat de hier te lande van kracht zijnde vogelwet betreft, kunnen wij mededeelen van ter zijde te hebben vernomen dat het ontwerp van een nieuwe vogelwet, hetwelk reeds geruimen tijd aan het Ministerie gereed ligt, binnen korten tijd bij de Kamers ter behandeling zal worden ingediend.

Voor de vogelvoedering en nesteling is uitgegeven . . . . . *f* 110.—

hiertegenover staan:

aan ontvangsten	*f* 76.35	
„ verkoopbare nestklossen en voederkooitjes	„ 18.60	
„ geplaatst voor rekening der afdeeling van id.	„ 5.40	
„ nadeelig saldo	„ 9.65	
	f 110.00	*f* 110.00

zoodat dit onderwerp voor onze kas zeker geen te groot bedrag heeft gevraagd. Dit jaar is begonnen voor veldleeuwerikken, vinken, mourikken, geelgorzen, kerstvinken, etc. op een veld buiten de stad voeder te strooien. Het aantal bijgeplaatste voederkooitjes in dit jaar bedraagt 17 en [erkennen wij] gaarne de hulp van velen onzer leden die op eigen erf door het plaatsen — en zelf verzorgen — van die voederkooitjes in de voedering van meezen en van nog meer andere vogels, die in de tuinen komen, voorzien.

De zorg voor de nesteling kreeg een groote uitbreiding naar aanleiding van een artikel van den heer S. H. Jakma in het geïllustreerde weekblad Avicultura over dat onderwerp en [werden dit jaar] 120 nestklossen geplaatst.

Dezen zomer was het nog duidelijk te zien hoe de rupsen in Heumensoord en in een bosch tegenover de pannenfabriek aan den Groesbeekschen weg hadden huisgehouden; al het voorjaarsblad was van de boomen afgevreten en einde Juli stond daar al het hout voor de tweede maal in voorjaarsdosch! Maar ook op den weg van het station Mook—Middelaar naar Groesbeek hingen de rupsennesten nog bij honderdtallen in de boomen en [blijkt uit deze feiten] wel hoezeer de vogelbescherming nog noodig is.

Het verheugt ons dan ook te vernemen, dat er elders ook zoo over gedacht wordt en [vermelden wij] nog, dat te Groningen de verbodspalingen tegen het vogelvangen, zooals te Nijmegen, met algemeene stemmen door den gemeenteraad bekrachtigd zijn; waar met het oog op de omliggende boschrijke gemeenten een middelpunt van actie voor vogelbescherming veel goeds belooft.

Ten slotte deelen wij nog mede, dat twee bekende landbouwers zoowel voor eigen als voor gepacht land het verbod van vogelvangen daarop in onze handen hebben gesteld. Die velden werden vroeger druk door de vogelaars gezocht.

De meeuwen in Zurich.

Ik had het voorrecht mijn laatste kerstvacantie door te mogen brengen in Zurich. Het was daar mijn vaste gewoonte, om iederen morgen de meeuwen, die altijd in groote troepen 's winters in de stad komen, te voeren. Op de plaats waar de Limmath uit het Zurichermeer komt, ligt een brug, de Quaibrug genaamd. Ik nam flink wat brood mee, want de meeuwen zijn gulzig en er zijn er veel. Bij die brug dan, ziet men al uit de verte witte strepen over het water. Dat zijn planken, waar 's zomers booten aan vast liggen, waarop de meeuwen nu zitten. Er omheen wiegelen er nog eenige op de golfjes, terwijl nog eenige anderen met prachtige zwaaien door de lucht zwieren. Wij keeren het meer met de prachtige sneeuwbergen den rug toe en gooien een stukje brood in het water. Dadelijk vliegt onder groot gekrijsch het heele leger op ons af. Het zijn meest kapmeeuwtjes, Larus ridibundus. Nu gooi ik een stukje brood in de lucht, dat in de vlucht wordt opgevangen. De jongen strijken dadelijk neer op 't water. Doch de ouden, prachtige vogels met lichtgrijze vleugels, vliegen mij om de ooren en vervullen de lucht met hun leelijk geschreeuw. Daar boven maakt zich een troepje van tien of twaalf klaar. Met een korte schouderbeweging de vleugels in den goeden stand gebracht en dan met een vliegende vaart op mij af, vlak voor mij wordt plotseling halt gehouden, ik gooi er snel wat brood tusschen en de troep trekt af om door een andere vervangen te worden. Dit alles duurt hoogstens 10 seconden. Soms ziet men zoo'n oude, deftige meeuw op een paaltje zitten, zoo een werp ik dan een stukje brood toe, en dan is hij zoo deftig niet of dat moest hij navliegen. Als het hem dan echter voor zijn neus wordt weggepakt, door zoo'n jong, dat onder hem op 't water zat en volgens zijn beweren „nauwelijks komt kijken", geeft hij zijn hart lucht aan een prachtige vliegoefening. Schijnbaar zonder zijn vleugels te bewegen schroeft hij zich omhoog, om plotseling met een breeden zwaai neer te schieten, het stukje brood op te vangen, dat ik hem toewerp en naar zijn oude plaats terug te keeren. Nu loop ik de Limmath een eind af, voorbij het standbeeld voor Zwingli en kwam dan aan eenige hokken met zwanen. Eenige van de gewone soort. Cygnus Olor, twee zwarte C. Niger en dan nog een paartje van die mooie zwarthalzen, C. Nigricollis, het witte lichaam mooi afstekend tegen den glanzend zwarte hals, terwijl deze weer afsteekt tegen den rooden uitwas aan den blauw-groenen snavel. Kruimel hier nu op eenige droge plekjes in 't water wat brood, hetgeen dankbaar ontvangen wordt door de musschen, vermengd met een enkele vink. Soms ook een lijster, die hier zoo mak is „trouwens alle dieren zijn het daar", dat ik hem wel eens op minder dan een paar pas kan naderen voor zij wegvliegen. Maar om nu tot ons onderwerp terug te keeren. De buitenkant van die zwanenhokken wordt gevormd door kippengaas, dat aan een wel 25 meter langen stok hangt. Hierop zitten de meeuwen dan, ik zou haast zeggen, „mannetje aan mannetje", 's middags uit te rusten, 's ochtends echter zoo tegen tien uur is er meer leven. Dan zweeft er eene groote troep over de Limmath en de belendende straten heen. Zij raken slaags met de kraaien om de Grossmunster, kibbelen met de duiven op het dak, om dan bij de vleeschhal neer te strijken, waar men hun altijd de onbruikbare stukken afval in het water gooit. Deze worden dan onder groot gevecht verslonden. Hier zijn ze ook makker en het gebeurde niet zelden, dat ze mij het brood uit de hand haalden. Dat krijgt men echter nooit gedaan van den zilvermeeuw L. Argentatus, die slechts in enkele exemplaren tegenwoordig is. Maar of het nu aan het toeval ligt ik heb er geen enkel sterntje, Sterna minuta gezien.* Wat echter het vliegen betreft waar ik daar over verbaasd was.. Sedert ik ze den 27en Januari Zondag tegen den wind in heb zien zeilen, zonder de vleugels te bewegen, zal ik nooit meer verbaasd staan.

Haarlem. F. J. Buekers.

* De sterntjes overwinteren veel zuidelijker. (T.)

Zomerklokjes.

Kent gij, lezer van *De Levende Natuur*, het Spaarne? En kent gij ook het kleine, aardige dorpje Spaarndam, dat aan het einde er van ligt?

Gij allen weet Haarlem te liggen. Nu, van Haarlem uit zal ik u naar Spaarndam brengen.

Van 't station af linksom en uwe schreden naar 't Bolwerk gericht, 't Bolwerk, met zijne prachtige iepenboomen. Daar gekomen rechtsom en na twee minuten ziet gij een breed water. 't Is 't Spaarne. Nu linksom, den brug over en 't Spaarne gehouden.

Na tien minuten ligt Haarlem achter ons en zijn we op den boomloozen Spaarndammerweg gekomen. Aan den eenen kant 't breede Spaarne, aan den anderen kant weiland; in de verte, in 't Westen, de duinen van Kennemerland. 't Is in 't begin van Juni. Dus aan den weg allerlei bloemen. Gele Lisch in overvloed langs den waterkant; Penningkruid tegen den dijk gedrukt, zijne gele kroonblaadjes latende schitteren door het gras, enz., enz., te veel om op te noemen.

Maar niet om deze bloemen heb ik u dezen weg langs gevoerd. Wij moeten verder, naar Spaarndam. Ziet, daar steekt reeds het kerktorentje boven de zware fortwallen uit.

Na ongeveer een half uur zien we ten Oosten van het Spaarne nog een water. 't Is de iets minder breede Liede, die in de Mooie Nel uitloopt. Dit laatste water is een soort meer, dat met 't Spaarne in verbinding staat door twee gaten. Er tusschen in ligt een eilandje, laag en met riet begroeid. Dat eilandje is het doel van onzen tocht.

Maar hoe er te komen? Volg mij maar. Op Spaarndam wonen veel visschers, die allen één of meer schuitjes